

БЪЛГАРСКАТА ПОЛИТИКА
СПРЯМО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЯ
БУГАРСКАТА ПОЛИТИКА
СПРЕМА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
BULGARIAN POLICIES
ON THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Lyubomir Ivanov et al.

ФОНДАЦИЈА МАНФРЕД ВЬОРНЕР MANFRED WÖRNER FOUNDATION

Първо издание

ISBN 978-954-92032-2-6

Автори: Любомир Иванов и др.

Дизайн: Тодор Варджиев

Предпечат: Дабъл Т

Отпечатано в България

от Издателска къща НИ Плюс

© Фондация Манфред Вьорнер

Лиценз Криейтив Комънс Признание 3.0

Прво издание

ISBN 978-954-92032-2-6

Автори: Љубомир Иванов и др.

Дизајн: Тодор Варџиев

Претпечат: Дабл Т

Печатено во Бугарија

од Издавачка куќа НИ Плус

© Фондација Манфред Вернер

Криејтив комонс лиценца Наведи извор 3.0

First Edition

ISBN 978-954-92032-2-6

Authors: Lyubomir Ivanov et al.

Design: Todor Vardjiev

Prepress: Double T

Printed in Bulgaria

by NI Plus Publishing House

© Manfred Wörner Foundation

Creative Commons Attribution 3.0 License

Препоръки за развитието на добросъседски отношения

след приемането на България в ЕС

и в контекста на разширението на ЕС и НАТО

в Западните Балкани

Разработени под ръководството на Л. Иванов,

с участието и приноса на

З. Андонова, П. Атанасов, С. Бараков, Б. Бобев, Ж. Георгиев,

Г. Даскалов, А. Димитров, Б. Димитров, Е. Еков, С. Елдъров,

В. Илиев, З. Илиева, Н. Колев, К. Косев, М. Миланов, И. Митов,

П. Пантев, Г. Папакочев, А. Попов, А. Първанов, В. Рачев,

Н. Стоянова, В. Текелов, М. Трайков, С. Хаджитодоров

и др.

София, януари 2007 / януари 2008

... трудно е да се обясни на света защо кажи-речи

с всички [околни страни] имаме проблеми,

а те нямат толкова помежду си.
(Утрински Весник - Скопие, 31.12.07)

1. Основни елементи

Като балканска страна членка на Европейския съюз и НАТО, при това непосредствено граничеща със Западните Балкани, България има особената отговорност да гарантира (заедно с Гърция) постигането от страните кандидатки от региона на съвременните евростандарты за добросъседски отношения, както и да постави на здрава и трайна основа двустранните отношения между България и Република Македония в интерес не само на гражданите на България но и – в не по-малка степен – на гражданите на Република Македония, както и на успешното развитие на балканския регион като модерен и проспериращ дял на Обединена Европа.

Напоследък България предприе две изключително важни стъпки в тази насока, които маркираха края на един и началото на нов етап в отношенията и с Република Македония.

Първата стъпка бяха недвусмислените предупреждения, отправени към Скопие от Президента Георги Първанов и Външния министър Ивайло Калфин през 2006, че отпуснатият кредит от безусловна българска подкрепа за членството на Република Македония в ЕС и НАТО е изчерпан, и занапред българската подкрепа ще бъде функция от желанието и успеха на Република Македония да възприеме и следва една нормална политика на добросъседство. Втората значима стъпка беше предприета при посещението на Президента Джордж Буш в София през 2007, когато и Президентът Първанов и Премиерът Сергей Станишев обърнаха внимание на държавния глава на САЩ върху недобросъседската политика на Република Македония.

След тези ясни политически послания, изразени на най-високо равнище, е необходимо да бъдат конкретизирани и прецизирани основните елементи на българската политика по целия спектър от специфични проблеми, свързани с развитието на двустранните отношения между България и Република Македония в новите условия. Настоящата разработка формулира някои възможни отправни точки за такава политика, които се предлага да станат предмет на експертен анализ с последващи политически решения и експедитивно привеждане в действие, както и в някаква форма и предмет на открит публичен дебат.

Основните български нагласи и виждания по комплекса от въпроси свързани с политиката на България към Република Македония – както и по свързаните с тях аспекти на българските отношения с трети страни, особено Гърция, Албания, Косово и Сърбия – са формирани в различни исторически моменти и съответно са продукт на различни исторически реалности, поради което са вътрешно противоречиви, а оттам и възпрепятстващи всеки евентуален опит за последователна и проактивна политика. Нещо повече, тези нагласи и виждания по никакъв начин не отразяват най-новите реалности след 1 януари 2007, когато освен член на НАТО, България е вече и част от Европейския съюз, докато Република Македония не е. Поради тези обстоятелства, настоящият анализ и произтичащите от него препоръки се основават на нов

прочит и преоценка, в определени аспекти изискващи и нови подходи. Трябва да констатираме, че македонистката кауза се радва на по-добра чуваемост от нашата сред заинтересованите среди и широката публика в Европа, Съединените щати и Канада, и това има своето историческо обяснение. Република Македония през последните близо две десетилетия надстройва аргументи и пиар усилия върху над четиридесет години практикуваната югославска политика, през което време българската страна е запазвала мълчание и решително не е полагала усилия да създава извън своите граници застъпници за българската позиция. Друг фактор, който повишава възприемчивостта към аргументите на македонистката кауза е разпространеното сред обществеността на тези страни съчувствие към малката постюгославска република, разглеждана като рожба но донякъде и жертва на победителите в Студената война.

Истината обаче е, че ако сега, в предприсъединителния за Република Македония период двустранните и отношения с България не стъпят върху коректна и здрава добросъседска основа, то след това София в нищожна степен ще разполага с инструменти да отстоява своята кауза, докато възможностите на Скопие ще нарастнат. А и най-силните аргументи на България тогава биха били интелектуално и морално уязвими – ако предишното мълчание и пасивност са имали някакво обяснение, то сега, когато изискването за добросъседска политика от страна на всеки кандидат за членство в НАТО и Европейския съюз е първостепенен критерий за прием, всяко наше мълчание ще бъде възприето и от нашите партньори в Алианса и в ЕС, а и в самата Република Македония, като легитимиращо политики и практики, които нито една уважаваща себе си страна не би приела като добросъседски. Настоящата разработка разглежда най-вече специфичните проблемни моменти в отношенията между България и Република Македония и предлага действия за тяхното трайно решение, като по-бегло маркира други релевантни мерки като общите инфраструктурни и другипроекти (включително по линия на ЕС и НАТО), българските инвестиции в икономиката на Република Македония, още по-улесненото даване на българско гражданство на лица от балканските страни с български произход и стимулиран техен достъп до български висши училища и т.н. – все мерки които несъмнено благоприятстват решаването, без обаче да могат сами по себе си да решат въпросните проблемни моменти. Разработката е изцяло фокусирана върху българската политика спрямо Република Македония. Отделни действия и политики по отношение на трети страни, както и на ЕС и НАТО, са предложени само и доколкото такива са съществено необходими за постигане на свързаните с Република Македония цели.

1.1. Република Македония

Македонската нация и държава са създадени в процеса на реализация и еволюция на сръбска политическа конструкция, обявена за първи път през 1889, подкрепена с едно решение на Комунистическия интернационал в Москва през 1934, и осъществена между 1944 и 1991 в частта на историко-географския

регион Македония (около 36% от общата му територия) известна като Вардарска Македония, включена в територията на Югославия и управлявана от Югославската комунистическа партия. Тази идея прокламира, че българското население на Македония, живяло по тези земи от VII век, няма нищо общо с българската държава и българската нация – твърдение противоречащо на историческата истина доминиращо утвърдена в световната наука. Македонистката доктрина беше наложена във Вардарска Македония с характерните за тоталитарната комунистическа държава методи и средства: терор и репресии над смятащите се за българи (30 000 разстреляни и 120 000 минали през лагери и затвори); пренаписване на историята чрез образование и медии; фалшифициране на автентични документални свидетелства и артефакти, подправяне на историческите паметници (надписи върху църкви, манастири, гробища и т.н.).

Подобни практики в една или друга форма съществуват и в наше време в съвременната македонска държавност. Причината за това е изборът за по-нататъшния път на развитие на новосъздадената македонска нация, който беше направен в условията на новата независима държава Република Македония в началото на 90-те години на миналия век. Едната възможност (актуална и днес) беше да се отчитат обективните параметри на това развитие такива, каквито са, а именно: самостоятелната държавност в рамките и границите на Република Македония (обща държава на етническите македонци и албанци); промените в етническото самосъзнание на голяма част от населението на Вардарска Македония (днешна Република Македония) настъпили след 1944; многовековното историческо развитие на основната част от населението по земите съставляващи днес Република Македония като неразделна част от българската народност; и съхранената българска етническа принадлежност на определена част от гражданите на Република Македония. Другият път, за съжаление предпочетен от политическия елит на новата държава, беше да се следва в неизменен вид сръбско-югославския проект, все така на антибългарска основа, вече в една по-различна среда и отчасти с нови протагонисти и носители.

С други думи, в условията на независимост утвърждаването на отделна македонска нация продължи не на основата на признаване и приемане на обективното историческото минало на населението на Вардарска Македония, а на предишната основа на фалшифициране на това минало и проектиране на процеси свързани с определена територия и определен период от време (Вардарска Македония в рамките на Югославия, 1944 -1991) в други територии и други времена. Доколкото историята на населението на Република Македония има общо с тази на съседните страни, този проект на пренаписване на историята (назад до Възраждането, Средновековието, че дори и Античността) с цел нагаждане на историческата национална идентичност на населението на Република Македония съобразно днешната, пряко засяга и по същество се опитва в една или друга степен да предефинира историческата – а оттам и съвременната – национална идентичност

на съседните народи и най-вече българския; нещо, което последните естествено намират за съвършено неприемливо. Важно ново обстоятелство при това продължение на стария проект е, че неговиносители и двигатели днес са не само политически и други среди идейно-политически и биографично свързани с бившата югономенклатура, но еднакво с тях и идейните им противници, включително такива преследвани в миналото като българи или пробългарски настроени.

Самото име „Република Македония“, впоследствие, поради недобросъседската политика на Скопие, започна да създава проблеми в традиционната употреба на наименованието „Македония“ за другите по-значими дялове на едноименния географски регион – Българска (Пиринска) Македония и Гръцка (Егейска) Македония.

В този смисъл, даденият от България първоначален кредит на доверие с безусловното признаване на новата независима държава през 1992 се оказва инвестиция в полза на добрите отношения между двете страни, която за съжаление не срещна реципрочност. В перспективата на изминалото време, тогавашното признаване без обвързване на новата държава с ясни стандарти за добросъседска политика по-скоро насърчи продължаването на старата югомакедонска политика отколкото да постави двустранните отношения на нова основа.

Тези отношения днес са в значителна степен неискрени (скопски представители говорят едно при посещенията си в София, и друго у дома или пред трети страни), а предвид силно разминаващите се обществени нагласи в България и Република Македония, съществува потенциал за бъдещо влошаване каквото не би трябвало да има място между две европейски страни, още по-малко между две (в перспектива) членки на ЕС.

Ето защо, с оглед на евентуалната покана за членство в НАТО, и на предстоящия преговорен процес по присъединяването на Република Македония към Европейския съюз, България не може да не изиска директно и/или с използване възможностите предоставени от технологията на присъединителния процес и от българския статут на пълноправен член следното:

1.1.1. Стриктно изпълнение от страна на Република Македония на съвместната Декларация от 22 февруари 1999, фиксираща договорените от България и Република Македония основополагащи принципи на добросъседските отношения между двете страни, като се регистрират посочват открито всички констатираните нарушения на Декларацията, а строгия мониторинг на нейното спазване да стане неразделна част от оценките на България и ЕС за напредъка на Република Македония в постигането на задължителните условия и стандарти (включително изискването за придържане към политика на добросъседство) за членство в ЕС, и аналогично за НАТО.

Основанието за поставянето на проблемите по изпълнението на Декларацията от 1999 на вниманието на ЕС е, че нейното неспазване създава сериозни проблеми в двустранните отношения между България и Република Македония които е недопустимо да

останат да съществуват след приемането на последната за член на Европейския съюз.

В самото решение, препоръчващо започване на преговорния процес за присъединяване на Република Македония към ЕС, следва по българско искане да залегне задължението на Скопие стриктно да изпълнява Декларацията от 1999. В процеса на преговорите, България да представя на Европейската Комисия своята оценка за изпълнението на Декларацията, като факта на неспазване на Декларацията в нейната цялост да бъде отразяван в годишните доклади на ЕК за напредъка на Република Македония в областта на изпълнение на критериите за членство, така щото да не се отварят и/или затварят преговорни глави без да бъдат изпълнени необходимите изисквания.

Оценките следва да отчитат единствено реалните действия на Република Македония, а не заявени добри намерения (вината за неизпълнението на които намерения удобно се приписва на „старите сили”, „сръбско влияние” и т.н. Разбира се, би било наивно да се смята че дори декларативните добри намерения са нещо друго освен конюнктурно поведение смятано за необходимо единствено до присъединяването към ЕС и НАТО).

1.1.2. Прекратяване на тормоза срещу самоидентифициращите се като българи граждани на Република Македония. Този тормоз включва: траещи часове разпити в полицията на граждани на Република Македония, без да са извършили никакви престъпления освен че някъде са изтъкнали, че са българи; уволнения от работа; натиск върху обществени организации на българи и т.н.

1.1.3. Равнопоставеност на българите в Република Македония (всички които ясно се самоидентифицират като такива) с останалите етноси съобразно местното национално законодателство, предвиждащо изброяване в преамбюла на Конституцията на страната; наред с изброените първоначално албанци, турци, власи и роми, и впоследствие добавените сърби и бошнаци, следва да намерят място и българите – независимо от техния, официално деклариран в Република Македония, брой. В тази връзка е уместно да се разгледа тезата, че днешните етнически македонци (небългари) и етническите българи в Република Македония са „едно”, че между тях няма разлика, което обаче се разбира в съвършено противоположен смисъл: под „общо” едни разбират че всички са македонци (небългари), докато други имат предвид че всички са българи (в някакъв смисъл; или според някои, най-малкото в процес на „ребългаризация”).

И двете интерпретации на въпросната теза са неприемливи, доколкото грубо нарушават основния принцип на етническото самоопределение: всеки сам да определя какъв е, което означава да не определят други вместо него, но и той да не определя за другите. България не може освен строго да следва този принцип и по никакъв начин да не се асоциира с интерпретации които го нарушават. След като има македонци които се самоопределят като небългари (разбира се тук говорим само за потомци на македонските българи, не за албанци, власи, турци и др. етноси във Вардарска Македония), не може друг да твърди че македонци

и българи са едно и също. След като има македонци, които се самоопределят като българи, не може друг да твърди че македонци е равнозначно на небългари. (Естествено е да има такива мнения в рамките на етническата самоидентификация на отделни лица или свободата на словото на граждани и неправителствени среди, но те нямат място като държавна позиция.)

И двете интерпретации не отговарят на съвременните реалности, доколкото от една страна, в резултат на настъпили промени през последните шест десетилетия мнозинството от потомците на македонските българи в Република Македония днес се самоидентифицират като етнически македонци (небългари), а от друга страна факт е, че част от населението съхранява своята българска етническа принадлежност. Ясно е, че първите и вторите няма как да бъдат едно, тъй като се отличават именно по своята етническа самоидентификация. С други думи, въпросната теза е фактически невярна. А доколкото съотношението между двете общности е силно изразено в полза на първата, то отричането на съществуващото различие означава приобщаване към каузата на антибългарския македонизъм и работи изключително в българска вреда. Ето защо е задължително – а и съвършено естествено по съвременните европейски стандарти – етническите българи в Република Македония да не бъдат поставяни в неравностойно положение в сравнение с други етноси.

Проявата на такава грижа от страна на България към българите, граждани на Република Македония, е в съгласие с Декларацията от 1999. Заслужава да се отбележи че в този важен аспект Декларацията е съществено асиметрична, като изрично изключва действия на Скопие в защита на статута на лица в България, които не са граждани на Република Македония.

Що се отнася до евентуалната численост на българското малцинство в Република Македония и опасението, че официалното му признаване би показало неговата малобройност, българската политика следва да се основава на реалностите такива каквито са. Досегашното ни поведение да отбягваме въпроса за признаване на българското малцинство допуска две възможни интерпретации. Едната е, че въпреки наличието на растящ брой придобили българско гражданство, там практически няма такова малцинство, а става дума за някакви „криптобългари“ които със смяната на поколенията ще намаляват. Другата пък се основава на представата, че българи в Република Македония има, но те са нещо повече от малцинство; че там протича едва ли не масов процес на „ребългаризация“ който в близко бъдеще ще върне вардарци в руслото на историческата приемственост присъща на съседна Пиринска Македония. Очевидно тези две оценки са силно разнопосочни, почиват по-скоро на възприемането на отделни случаи като общовалидни, отколкото на обективни представителни данни за процесите, и във всеки случай със своето визиране на някакви предполагаеми бъдещи реалности не допринасят за реализма на днешната ни политика.

Неоснователно е и опасението, че признаването на българско малцинство би го „капсулирало“ отделно от значително по-

многобройната (може би над двеста хилядна според някои условни експертни оценки) категория жители на Република Македония, които имат дуалистичното етническо самосъзнание на македонци и българи едновременно. Изявените българи в Република Македония неведнъж са изтъквали, че чувстват нужда от по-категорична и действена подкрепа от страна на България. Несъмнено, важен елемент от такава подкрепа би била грижата за българското малцинство, чието признаване, по-видимо присъствие и активност, и в крайна сметка самочувствие, би укрепило а не отслабило също и българското измерение при онези, които се самоопределят като македонци и българи едновременно. (Заслужава да се отбележи за сравнение, че самоидентифициращите се като етнически македонци, небългари в България не се боят от никакво „капсулиране“ в своето отграничаване от българите, и тяхната кауза е добре представена и популяризирана пред международната общност.)

1.1.4. Прекратяване на образованието по история с учебници, напълно фалшифициращи историята и съдържащи обидни квалификации за българската държава и нация, стигащи до откровен расизъм. По българско искане, в официално одобрените от надлежните органи на Република Македония учебници да бъде изрично изтъкната българската народностна принадлежност (установена от световната историческа наука) на видни фигури от общата ни история като Св. Климент Охридски, Цар Самуил, братя Миладинови, Гоце Делчев.

Образователната система (от първоначалното училище до университета) е основен инструмент за създаването на масови и силни антибългарски нагласи сред населението на Република Македония (насаждане на образа на България като окупатор, асимилатор, разделител на македонския етнос), нагласи на които политиката на Република Македония остава неизменен заложенник независимо от политическите промени и смени във властта. Важно е да се подчертае, че премахването на фалшификациите от учебниците и преустановяването на антибългарската медийна пропаганда не би лишило Република Македония от основание за съществуване. Държавата може да продължи да съществува въз основа на днешните реалности, без да ги проектира ретроспективно за изграждане на някакво несъстояло се минало, да съществува признавайки българските исторически реалности. Точно така, както България може да признава днешните реалности без да пренася миналото в настоящето.

1.1.5. Възстановяване на унищожените или фалшифицирани надписи върху църкви, манастири, икони, фрески, чешми, мостове и т.н., съгласно съществуващите международни стандарти и спогодби в тази област.

1.1.6. Съдействие при възстановяването, или премахване на пречките пред възстановяването на 471 български военни гробища – един особено болезнен въпрос за България.

1.2. Албания и Косово

Немаловажна част от опитите за ретроспективно „саниране“ на сръбско-югославския проект за създаване на македонска нация

са усилията на Скопие за приобщаване към него на потомците на македонските българи в Гръцка Македония и някои области на Албания и Косово. Въпреки иначе скромните си възможности, Република Македония инвестира значителен пропаганден, политически и материален ресурс за целта, и съответно постига определен резултат.

Въпреки неголемия си брой, съхранилите своята етническа идентичност българи в Гърция, Албания и Косово са важно свидетелство за истината за историческото минало на географския регион Македония. Ето защо, особено в контекста на интеграционния процес на присъединяване на Албания към ЕС и НАТО, респективно утвърждаването на Косово като независима държава и нейната последваща интеграция в ЕС и НАТО, България следва да поиска:

1.2.1. Равнопоставеност на българите в Албания с останалите етноси съобразно практиката и законодателството на страната в тази област, т.е. официално признаване на българско малцинство наред с другите официалнопризнати малцинства – независимо от броя на самоидентифициралите се като българи. Зачитането на тази равнопоставеност следва да стане неразделна част от оценките на България и ЕС за напредъка на Албания в постигането на задължителните условия и стандарти за членство в ЕС, и аналогично за НАТО.

1.2.2. Равнопоставеност на българите в Косово (независимо от техния брой) с останалите етноси, която съвременно да намери място в установяващата се понастоящем местна практика и законодателство в тази област. Прогресът на косовските институции в тази насока следва да се отчита при определяне на българската позиция и участие в утвърждаването и изграждането на независимо Косово, а с течение на времето и неразделна част от оценките на България и ЕС за напредъка на Косово в постигането на задължителните условия и стандарти за членство, и аналогично за НАТО.

България трябва да засили присъствието си сред българите в Албания и в Косово, включително чрез субсидиране на съвместни неправителствени проекти, да насърчи достъпа до български висши училища и да улесни предоставянето на българско гражданство на лицата от български произход, както и да започне незабавно преговори за официално признаване на българските малцинства в двете страни.

1.3. Гърция

Релевантността на политиката и поведението на Гърция към проблемите на добросъседските отношения между България и Република Македония в контекста на разширението на ЕС и НАТО в Западните Балкани произтича от редица фактори: Гърция е първата страна членка на ЕС на Балканите с важно участие и принос към успешното разширение на НАТО и ЕС с България и Румъния; гръцката територия включва над половината от географския регион Македония, както той се разбира от XIX век насам (в Гърция е и неговия главен град и естествен център Солун); и разбира се, благодарение на своята историческа памет гърците – както впрочем и албанците – са свършено наясно с българския

етнически характер на Вардарска Македония в миналото и неговата еволюция през последните десетилетия.

Въпреки че гръцките проблеми в двустранните отношения с Република Македония имат редица съществени отличия от българските, Гърция е не по-малко заинтересована щото Република Македония да възприеме съвременните европейски стандарти за добросъседски отношения. България и Гърция могат да съдействат (включително и съвместно) в тази насока в процеса на подготовката на Република Македония за членство в ЕС и НАТО. В частност:

1.3.1. България и Гърция биха могли да инициират в рамките на Европейския съюз разработката и приемането на подходящо *acquis communautaire* в областта на образованието, което да осигури определен общ стандарт на обективност в училищното и академичното образование по история.

Що се отнася до потомците на македонски българи останали днес в Гърция (след неколкочратната договорена и де факто размяна на населението между България и Гърция в миналото, за последен път след Втората световна война), преобладаващото мнозинство от тях се самоидентифицират етнически като гърци, определен брой като етнически българи, а други като етнически македонци. Съобразно гръцката правна уредба (която по отношение на малцинствата се отличава от тези на Република Македония и Албания) и съществуващата договорна база на двустранните отношения между Гърция и България, малцинствената тематика не е актуална на ниво междудържавни отношения, а следва да се разглежда по-скоро като упражняване на специфични права на граждани на Европейския съюз.

В заключение, като член на ЕС и НАТО България има определена отговорност за развитието на добросъседските отношения в процеса на европейската и атлантическата интеграция на Западните Балкани, което изисква определени решения и действия. След датата 1 януари 2007 няма как да бъде обосновано каквото и да било протакане или абдикация от тази национална отговорност, още повече имайки предвид значителния политически, финансов и друг ресурс с който днес разполага България като страна член на ЕС и НАТО, със стабилна икономика и влиятелни съюзници и партньори. Отпадна и досегашното оправдание, че цялото внимание и национален ресурс бяха мобилизирани за вътрешни реформи и за европейската и атлантическата интеграция на страната. Бездействието на отговорните български институции не само би било в сериозен ущърб на българския национален интерес, но и би легитимирало, толерирало, и по същество насърчило антибългарския македонизъм с неговите политики и практики от миналото които нямат място в евроатлантическото семейство от нации.

2. План за действие

2.1. Рамка

Практическата реализация на една нова българска политика по отношение на Република Македония изисква разработването и приемането на план за действие с ясно очертана рамка, която да определи:

- 2.1.1. Инструментите за провеждането на българската политика (институции като министерства, държавни агенции, общини, посолства, както и научни звена, лобисти, политици и др.);
- 2.1.2. Конкретните стъпки, които да се предприемат за постигане на поставените цели;
- 2.1.3. Формата, в която българските държавници и политици би трябвало да изговарят вредите от политиката на Република Македония публично и да повтарят изискванията на България за спазване на добросъседските отношения при посещенията си там или на международни форуми;
- 2.1.4. Необходимия политически и финансов ресурс, който следва да бъде инвестиран за лобиране за международна подкрепа и за провеждане на открита и действена кампания срещу негативната пропаганда в Република Македония;
- 2.1.5. Приоритетните цели от изброените, съобразно ресурсите необходими за тяхното постигане и значението им за промяната на негативните нагласи на голяма част от гражданите на Република Македония.

2.2. Дейности

Предложените основни елементи на българската политика спрямо Република Македония очертават едно съществено преосмисляне на целия спектър на българските външнополитически отношения, при което проблематиката „България - Република Македония“ да бъде вплетена със звученето от настоящия проект:

2.2.1. На първо място, необходима е солидна вътрешно-българска подготовка на един пакет от исторически, културни, политически, географски, етнографски, икономически и други аргументи в полза на очертаните по-горе тези, пакет който да стане базата на външнополитическата позиция на страната. За целта съществуват достатъчно предпоставки както от преди 1989 така и от по-ново време. Водещо в на пакета следва да е позитивното отношение към Република Македония, основано на разбирането че една млада държава има перспектива за развитие стъпвайки на съзидателни дела и постижения след създаването си, без да търси опора в някакво измислено минало.

2.2.2. Този български пакет следва да бъде добре балансиран с последователната политика на Атина за защита на гръцките интереси от недобросъседска политика на Република Македония, така щото общото въздействие да бъде кооперативно спрямо Скопие, а по възможност – кумулативно и координирано. По отношение на Гърция следва да посочим дългия и труден български преход, при който националния политически ресурс беше приоритетно насочен към постигане на пълното членство на страната в НАТО и ЕС, като причина за досегашната българска пасивност към недобросъседската политика на Република Македония. Не се налага да търсим никаква по-особена база за сътрудничеството с Гърция освен регионалните отговорности на двете страни като членове на ЕС и НАТО и прилагане на европейските стандарти спрямо Скопие. Все пак, българската позиция към Република Македония би била по-принципна и силна, ако в някакъв момент гръцките претенции към Скопие се случат

да се разминат с европейските стандарти, България да подкрепи позицията на Република Македония. Не бива международната общественост, а и обществеността в трите страни, да остават с усещането, че българският външнополитически инструментариум по отношение на Република Македония е реплика, подражание на гръцкия.

2.2.3. Шестнадесет години след признаването на суверенитета на Република Македония вече е време окончателно да се надживее патерналистичното третиране на съседната държава, както и да се потвърди категоричната позиция на България че не са възможни териториални претенции от страна на София, която е член на НАТО и ЕС.

2.2.4. Ключова дипломатическа концепция следва да стане интегрирането на Западните Балкани в ЕС и НАТО като повод за приобщаването към българската нация на българите от Република Македония, Сърбия, Албания и Косово, чрез постигане на изискуемия стандарт за национални и етнически малцинства в рамките на ЕС.

2.2.5. Новата българска активност следва да бъде предварително подготвена с един критичен анализ на Декларацията от 1999 и нейното приложение, и с обосноваване за нас самите на една цялостна концепция за бъдещето на нашите отношения с народа и държавата на Република Македония, всичко това пречупено през очакванията за коректни и позитивни отношения с Република Македония като бъдеща страна от НАТО и ЕС. Това налага пълноценно и спокойно координиране на българските позиции със САЩ и другите съюзници от НАТО и ЕС, започвайки с най-важните и при положителни реакции – и с по-специалните случаи каквито са Гърция и другите релевантни балкански страни: Румъния, Кипър, Словения и Турция. Подходящо внимание следва да се отдели на страни като Полша, Словакия и Чехия (а донякъде и Русия), чиито политици и учени са оказвали определена подкрепа на югославските разбирания по македонския въпрос. В крайна сметка, за всяка държава с която имаме дипломатически отношения е необходимо разработването на специфичен подход за приобщаването и към българската теза.

2.2.6. Необходимо е максимално широко популяризиране на нашата версия в европейското медийно пространство, включително с използване на познати за средния гражданин на ЕС примери като Германия и Австрия, или Румъния и Молдова, където изграждането на нови нации на основата на самостоятелно държавно съществуване не е съпроводено с негативизъм от македонистки тип.

2.2.7. Нужен е и постоянен натиск по конкретни поводи в международни правозащитни институции, включително чрез неправителствени организации, работещи по въпроса.

2.2.8. Подробно „досие“ следва да опише дългогодишните обструкционистки действия на Скопие възпрепятстващи развитието на конструктивни връзки въпреки добронамерената нагласа на България.

2.2.9. В частност, да се посочат и конкретните действия и събития,

подтикнали България да активизира критичната си позиция спрямо Република Македония.

2.2.10. Добре е да се осветлят и връзките на видни представители на елита на Република Македония, работещи за влошаване на отношенията с България, поддържащи контакти и връзки със специалните служби на Милошевич в близкото минало, както и с антидемократичните среди в Сърбия днес.

2.2.11. Като страна донор за Целите на хилядолетието за развитие на ООН, България е решила да съсредоточи определени усилия и ресурси в няколко приоритетни страни, сред които е включена и Република Македония. В рамките на тази помощ (за която е предвидено да се отдели 0,17% от brutния ни вътрешен продукт през 2010 и 0,33% през 2015), България да разработи специална програма за предоставяне на Република Македония на полезен опит, съдействие и партньорство в реформите и евроатлантическата интеграция. Още повече, че гражданският сектор в страната, местната власт, администрацията и бизнесът натрупаха уникален опит на подготовка за присъединяване към ЕС, опит който е абсолютно релевантен за условията и изходната позиция на страна като Република Македония (и някои други страни в Западните Балкани). Една такава помощ е стратегическа инвестиция в добросъседските отношения и би било неразбираем пропуск да се остави на други.

2.2.12. В рамките на общата визова практика на ЕС да се намерят всички възможни улеснения за достъп в България на гражданите на Република Македония, като минимум българският визов режим за тях да бъде не по-малко либерален от гръцкия. Улесняване на трансграничните контакти и сътрудничество чрез откриването на повече гранични контролно-пропускателни пунктове.

2.2.13. Да се създадат условията за запазване и разширяване мащаба на следването в български колежи и университети на студенти от Република Македония; да се намерят подходящите форми за поддържане по-нататъшните контакти между и с тях, като естествено българско лоби в страната им, а и като желани потенциални участници във все по-привлекателния български пазар на труда.

2.2.14. Да се развие административен капацитет за улесняване и ускоряване предоставянето на българско гражданство, като времетраенето на процедурата се съкрати от години до месеци. България определено е на прага на нов етап от социално-икономическото си и демографско развитие, важна характеристика на който ще бъде предизвиканата от потребностите на българския бизнес масова имиграция – стихийна или управлявана чрез проактивна политика на привличане и интеграция на имигранти. Българските граждани в Република Македония са значим естествен ресурс в това отношение. И разбира се, българското гражданство на вече значителен и увеличаващ се брой жители на Република Македония дава всичките международноправни основания на България да се намесва и грижи за техните права и интереси.

2.2.15. Да се активизира дейността на Българския културно-информационен център в Скопие за популяризиране на

българската култура и политика в Република Македония, като се инвестира и необходимия ресурс. Да се създадат български културно-информационни центрове в Тирана и Прищина.

2.2.16. Да се насърчи българския неправителствен сектор и бизнеса да партнират на жители на Република Македония в техните местни инициативи за българска културно-просветна дейност (създаване на български читалища, клубове и др.) в различни селища на съседната страна.

2.2.17. Подкрепа на изявените културни, политически и медийни лидери на българската общност в Република Македония, подпомагане популяризирането на тяхното дело и в двете страни.

2.2.18. Да се потърси съдействието на Българската православна църква, в духа на нейните исторически традиции и възможности, да допринесе за сближаването на двата народа.

2.2.19. Няма съмнение, че през последните години един от най-сериозните дразнителни фактори в междусъседските ни отношения е въпросът за регистрацията на ОМО Илинден. И Скопие, и правозащитни организации като Хелзинкския комитет изведоха тази тема в международен контекст, от което България не печели. Нерегистрацията на ОМО Илинден ще става все по-трудно защитима теза, особено след евентуалното членство на Република Македония в НАТО, а още повече в ЕС. Разбира се, казусът е преди всичко правен, но българската позиция и българската кауза несъмнено биха били по-силни ако на този проблем по-бързо се намери решение.

2.2.20. Независимо каква политика следват правителствата на България и Република Македония, и в двете страни е имало и ще има свободни интелектуалци, медии и граждански групи, които отстояват идеи нямащи нищо общо с добросъседството. Тези местни фактори имат способността да влияят върху общественото мнение, да формират нагласи към съседа, а понякога да упражняват и политическо влияние. Силата на най-крайните сред тях е в това, че в национален контекст те обикновено нямат опонент. Техните идеи са монологични, липсва диалог, полемика, сблъсък на факти, аргументи и интерпретации. Най-лошото на тази ситуация е, че широката общественост в България и в Република Македония не познава основанията, историята и аргументите на другата страна. С оглед на една отвореност, доброжелателност и по-добро опознаване на другия, българската страна да инициира провеждането на публични форуми и дебати в България и в Република Македония, широко отразявани в медиите, по всички спорни културно-исторически теми.

Ако България развие своята политика спрямо Република Македония на нивото на днешните предизвикателства – а би било национална безотговорност да се пропусне сегашната историческа възможност – то това изисква и съответната добра подготовка на българското общество, медии и официални институции, която да осигури благоприятните условия за успех.

Настоящите препоръки са разработени под ръководството на ст.н.с. д-р Любомир Иванов,
Институт по математика и информатика, БАН;

Президент, Фондация Манфред Вьорнер;
Председател, Атлантическият Клуб в България
С участието и приноса на:
Д-р Зоя Андонова, Редактор, списание „България Македония“
Посл. Петър Атанасов
Доц. д-р Стоян Бараков, Правно-исторически факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград
Посл. д-р Боби Бобев
Д-р Живко Георгиев, Директор стратегически изследвания, Фондация Манфред Вьорнер
Проф. дин Георги Даскалов, Исторически факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Ст.н.с. д-р Ангел Димитров, Институт по история, БАН
Проф. д-р Божидар Димитров, Директор, Национален исторически музей, София
Посл. Евгений Еков
Ст.н.с. I ст. дин Светлозар Елдъров, Институт по балканистика, БАН
Вельо Илиев, Кмет на град Петрич
Зорница Илиева, Главен експерт, Народно събрание
Посл. Николай Колев
Акад. Константин Косев, Зам. Председател, БАН
Марин Миланов, Експерт по европейска интеграция
Илия Митов, Политически анализатор
Доц. д-р Пламен Пантев, Директор, Институт за изследване на сигурността и международните отношения, София; Зам. Декан, Юридически факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Д-р Георги Папакочев, Политически анализатор
Александър Попов, Главен експерт, Министерство на образованието и науката
Доц. д-р Антон Първанов, Факултет по Международна икономика и политика, Университет за национално и световно стопанство, София
Посл. д-р Валери Рачев
Надежда Стоянова, Програмен Директор, Фондация Манфред Вьорнер
Валентин Текелов, Експерт по Западните Балкани
Мартин Трайков, Експерт по Западните Балкани
Ст.н.с. I ст. д-р Стефан Хаджитодоров, Научен секретар, БАН и др.
Предложено на вниманието
на компетентните български институции
на 24 януари 2008
на Министър-председателя на Република България
и Председателя на Правителството на Република Македония
Министър-председателят на Република България и
Председателят на Правителството на Република Македония,
Изхождайки от общия стремеж за развитие на
добросъседски отношения между двете държави,
Дълбоко убедени в необходимостта от развитие на
сътрудничеството на базата на взаимното уважение, доверие,

разбирателство, добросъседство и взаимно зачитане на интересите на техните страни и народи,

Убедени в необходимостта от укрепване на сигурността и мира, сътрудничеството и доверието в Югоизточна Европа, Изхождайки от стремежите на двете страни за интеграция в европейските и евроатлантическите структури, Вярвайки, че конструктивният диалог по всички аспекти на двустранните отношения, както и по регионалните и международните проблеми, ще допринесе за по-нататъшното развитие на връзките на двете страни на равноправна основа, Зачитайки принципите на Устава на ООН и документите на ОССЕ, както и демократичните принципи, залегнали в актовете на Совета на Европа,

1. Изразяват своята готовност и общо желание за развитие на всестранни отношения между Република България и Република Македония. Тези отношения ще бъдат развивани в съответствие с основните принципи на международното право.

2. Двете страни ще си сътрудничат в рамките на Организацията на Обединените нации, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, Съвета на Европа, Инициативата на НАТО Партньорство за мир, Многонационалните мирни сили в Югоизточна Европа и други международни организации и форуми.

Приложение

3. Двете страни ще съдействат за развитието на сътрудничеството между държавите от Югоизточна Европа, за укрепване на разбирателството, мира и стабилността в района и при осъществяване на регионални проекти като елемент от процеса за създаване на единна Европа.

4. Двете страни ще поддържат контакти и ще провеждат срещи между представителите на органите на държавната власт на различни равнища за развитието на приятелските отношения и сътрудничество.

Те ще съдействат за поддържане на контактите между неправителствените организации и гражданите на двете страни.

5. Имайки предвид географската си близост, двете страни ще се стремят да създават необходимите правни, икономически, финансови и търговски условия за осигуряване на безпрепятствено движение на стоки, услуги и капитали. Те ще насърчават взаимните инвестиции и ще осигуряват тяхната защита.

6. Двете страни ще подкрепят разширяването на туристическия обмен, както и развитието на подходящи форми на сътрудничество в областта на туризма.

7. Двете страни ще разширяват и усъвършенстват транспортните връзки и комуникациите между тях, включително в рамките на регионалните инфраструктурни проекти.

Те ще се стремят към облекчаване на митническите и граничните формалности за пътниците и стоките, които се придвижват между тях.

8. Двете страни ще насърчават активното и безпрепятствено сътрудничество в областта на културата, образованието, здравеопазването, социалните грижи и спорта.

. Двете страни ще полагат усилия за свободно разпространяване на информация като насърчават и развиват сътрудничеството в областта на пресата, радио и телевизионните предавания чрез използване съвременните съобщителни средства. Те се ангажират в защита на авторските и интелектуалните права на творците от двете страни.

10. Двете страни ще разширяват сътрудничеството си в правната и консулската област и по-специално по граждански наказателни и административни въпроси както с цел улесняване на пътуванията и посещенията на своите граждани, така и за решаване на техните хуманитарни и социални проблеми.

11. Двете страни няма да предприемат, подтикват и поддържат действия, насочени срещу другата страна, които имат неприятелски характер.

Нито една от страните няма да допуска нейната територия да бъде използвана срещу другата от организации и групи, които имат за цел извършването на подривни, сепаратистки или застрашаващи спокойствието и сигурността на другата страна действия.

Двете страни нямат и няма да предявяват териториални претенции една спрямо друга.

Република Македония заявява, че нищо от нейната Конституция не може и не трябва да се тълкува, че представлява или някога ще представлява основа за намеса във вътрешните работи на Република България с цел защита на статута и правата на лица, които не са граждани на Република Македония.

Двете страни ще предприемат ефикасни мерки за предотвратяване на недобронамерена пропаганда от страна на институции и агенции и няма да допускат дейности на частни субекти, насочени към подстрекателство на насилие, омраза или други подобни действия, които биха навредили на отношенията между Република България и Република Македония.

Подписана в София на 22.02.1999 г. в два оригинални екземпляра, всеки от които на официалните езици на двете страни - български език, съгласно Конституцията на Република България и македонски език, съгласно Конституцията на Република Македония, като двата текста имат еднаква сила.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ:

ЛЮБЧО ГЕОРГИЕВСКИ

Председател на Правителството

ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ:

ИВАН КОСТОВ

Министър-председател

Bulgarian policies

on the Republic of

Macedonia

Recommendations on the development

of good neighbourly relations

following Bulgaria's accession to the EU

and in the context of NATO and EU enlargement

in the Western Balkans

Developed under the guidance of Lyubomir Ivanov,
with the participation and contribution of
Z. Andonova, P. Atanasov, S. Barakov, B. Bobev, G. Daskalov,
A. Dimitrov, B. Dimitrov, E. Ekov, S. Eldarov, Z. Georgiev,
S. Hadjitodorov, V. Iliev, Z. Ilieva, N. Kolev, K. Kossev,
M. Milanov, I. Mitov, P. Pantev, G. Papakochev, A. Parvanov,
A. Popov, V. Rachev, N. Stoyanova, V. Tekelov, M. Traykov,
et al.

Sofia, January 2007 / January 2008

... it is difficult to explain to the world why we have problems
with almost all [of the neighbouring states]
while they do not have so many with each other.

(Utrinski Vesnik – Skopje, 12/31/07)

1. Fundamentals

As a Balkan state and an EU and NATO member, and bordering the Western Balkans, Bulgaria, along with Greece, has the specific responsibility of guaranteeing that the states aspiring to EU and NATO membership in the region attain modern European standards of good neighbourly relations. Bulgaria also needs to set its relations with the Republic of Macedonia on a sound and sustainable basis not only in the best interests of Bulgaria's own citizens, but no less of the citizens of the Republic of Macedonia, and for the successful development of the Balkan region as a modern and prosperous part of a United Europe. Bulgaria recently made two particularly important steps in this direction, which marked the end of one and the beginning of another stage in its bilateral relations with the Republic of Macedonia.

The first step was made in 2006 by Bulgarian President Georgi Parvanov and Foreign Minister Ivaylo Kalfin who unequivocally warned Skopje that the credit of unconditional support originally extended to the Republic of Macedonia for its European Union and NATO membership has been expended, and that future Bulgarian support would depend on the willingness and success of the Republic of Macedonia in adopting and pursuing a policy of good neighbourly relations.

The second major step was made during the visit of US President George W. Bush to Sofia in 2007, when both President Parvanov and Prime Minister Sergey Stanishev advised him of the failure of the Republic of Macedonia to follow a good neighbour policy.

Articulated at the highest level, these political messages require the elaboration in greater detail of the full range of policies related to Bulgaria's bilateral relations with the Republic of Macedonia, and their development in the new circumstances. This paper aims to Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

56

formulate some possible starting points for such policies, putting them forward for expert analysis, political decision making and prompt implementation, along with due public debate and participation.

Bulgarian attitudes and views on the complex set of issues related to Bulgarian policy on the Republic of Macedonia, as well as the relevant aspects of Bulgaria's relations with third states, especially Greece, Albania, Kosovo and Serbia, were formed at various times in history, and thus are the product of various historical realities. As a result, these

attitudes and views are inherently contradictory, effectively hindering any attempt to pursue consistent and proactive policies. Moreover, the present conceptual framework fails to reflect the most recent, post-January 1, 2007 situation in which Bulgaria is a member of both NATO and the European Union, while the Republic of Macedonia is not. Owing to these circumstances, the present analysis and the ensuing policy recommendations are based on a new interpretation and reevaluation, which requires new approaches in certain aspects.

It should be noted that the position of Skopje enjoys better exposure and audibility than the Bulgarian one among decision makers and the general public in Europe, the United States and Canada. Indeed, during the last two decades the Republic of Macedonia has been building its arguments and international public relations efforts on Yugoslav propaganda disseminated in the course of forty-odd years, while during that time Bulgaria remained virtually silent and refrained from seeking support for its position from other nations. Macedonism also benefits from public sympathy in Europe and North America towards the small post-Yugoslav republic, viewed both as an offspring and to some extent a victim of the Cold War victors.

The present pre-accession status of the Republic of Macedonia vis-avis the EU and NATO offers a unique window of opportunity to set the country's relations with Bulgaria on a stable and positive basis of good neighbourliness. If this opportunity is missed, Sofia would only find a fairly modest set of means at its disposal to further its cause, while the capabilities of Skopje would expand. Furthermore, even the strongest arguments of Bulgaria would then become intellectually and morally deficient; for while the silence and passivity of this country in the past could find some explanation (if not justification), the ability to pursue a policy of good neighbourly relations is an important criterion for both NATO and EU accession by candidate states such as the Republic of Macedonia, and any further silence on the part of Bulgaria would be interpreted by our allies in NATO and EU, and in the Republic of Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

Macedonia itself as condoning and legitimizing policies and practices that cannot be accepted as good and neighbourly by any self-respecting state.

This paper deals mostly with specific problems in the relations between Bulgaria and the Republic of Macedonia, outlining actions for their sustainable solution, while briefly mentioning a variety of other relevant measures such as joint infrastructure and other projects (including those funded by the EU and NATO), Bulgarian investment in the economy of the Republic of Macedonia, further streamlining of the procedures for granting Bulgarian citizenship to persons of Bulgarian origin in Balkan states, or incentives for such persons to study at Bulgarian universities etc. Such measures can undoubtedly facilitate the resolution of existing problems, but cannot resolve them alone.

The present report focuses exclusively on Bulgaria's policies towards the Republic of Macedonia. Actions and policies towards third states, or the EU and NATO are considered only as much as they are essential in achieving the policy goals related to the Republic of Macedonia.

1.1. The Republic of Macedonia

The Macedonian nation and the Macedonian state were created in the process of implementation and evolution of a well known Serbian political construction originally proposed in 1889, later supported by a decision of the Communist International in Moscow in 1934, and eventually put into effect between 1944 and 1991 in one particular part of the geographical and historical region of Macedonia (about 36 percent of its territory) known as Vardar Macedonia, included in the territory of Yugoslavia, and governed by the Yugoslav Communist Party. This idea proclaimed that the ethnic Bulgarians in Macedonia, who had lived there since the 7th century, had nothing to do with the Bulgarian state and the Bulgarian nation – a statement that contradicts the historical interpretation predominantly accepted by historians around the world. The Macedonist doctrine was enforced in Vardar Macedonia by methods and means typical of a totalitarian communist regime: by terror and repression against those who considered themselves Bulgarian (30,000 executed, and another 120,000 sent to concentration camps and prisons); by rewriting history through education and the media; falsifying authentic historical evidence and artefacts; and by counterfeiting historical monuments (inscriptions in churches and monasteries, burial grounds etc.).

Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

Such practices persist in various forms in the present Macedonian state. The reason lies in the model of nation building chosen by the newly independent Republic of Macedonia in the early 1990s. One of the available options, which is still current, was to recognize the objective parameters of this development as they are, i.e. independent statehood within the borders of the Republic of Macedonia (a joint state of the ethnic Macedonians and Albanians); changes in ethnic self-awareness among much of the population of Vardar Macedonia (today's Republic of Macedonia) after 1944; the centuries of historical development of the majority population on the territory comprising today's Republic of Macedonia as an integral part of Bulgarian ethnicity; and the Bulgarian ethnic identity preserved among a certain portion of the population of the Republic of Macedonia. Regrettably, the political elite of the new state chose the alternative option of following the Serbo-Yugoslavian, anti-Bulgarian scheme unaltered, now in a different environment and to some extent with new protagonists and propagators.

In other words, the consolidation of a distinct Macedonian nation proceeded in conditions of independence not on the basis of recognition and appreciation of objective historical evidence, but rather persisted in falsifying the past, and projecting processes confined to a particular territory and period of time (Vardar Macedonia in Yugoslavia, 1944 -1991) into other territories and other times. Given that the history of the population of the Republic of Macedonia and that of its neighbouring countries are interrelated, this exercise in rewriting history (extending back to the Balkan Revival of the 19th century, the Middle Ages and even to Antiquity), while aimed at adjusting the historic ethnic identity of the population of the Republic of Macedonia to its present one, effectively attempts to redefine the historic – and hence the modern – identity of neighbouring nations, especially the Bulgarians. This attempt is perceived as outrageous by

the latter.

A new aspect of this old project is that its masterminds and propagators today comprise not only political and other factions ideologically and biographically connected to the former Yugoslav nomenclature, but also their ideological opponents, including the offspring of families persecuted in the past as Bulgarians or Bulgarophiles.

Subsequently, due to Skopje's failure to follow a good neighbour policy, the very name of the Republic of Macedonia began to generate problems in the traditional use of the name 'Macedonia' for other major Bulgarian policies on the Republic of Macedonia areas of the geographical region of the same name, i.e. Bulgarian (Pirin) Macedonia and Greek (Aegean) Macedonia.

In this respect, the initial credit of trust extended by Bulgaria through its unconditional recognition of the new state in 1992 was an investment in good relations between the two countries that was unfortunately not reciprocated. In hindsight, the early recognition without any commitment by the new state to adopt standards of good neighbourly behaviour rather served as an incentive for the continuation of old-style Yugo-Macedonian policies.

Current bilateral relations are to a large extent disingenuous, with representatives of Skopje making different statements when visiting Sofia, when speaking at home, and when addressing third parties. In view of the strongly divergent public attitudes in Bulgaria and in the Republic of Macedonia, there is potential for serious deterioration which should never occur between two European states, let alone between two present or future EU member states.

Accordingly, in view of the anticipated invitation for the Republic of Macedonia to join the North Atlantic Treaty Organization and the pending process of negotiations for the accession of the Republic of Macedonia to the European Union, Bulgaria must insist on the following, directly and/or by means of the opportunities provided by the accession process and by making use of Bulgaria's status as a full member state:

1.1.1. Strict compliance by the Republic of Macedonia with the Joint Declaration of February 22, 1999 that sets the rules governing good neighbourly relations agreed between Bulgaria and the Republic of Macedonia, by registering and identifying openly all established infringements of the provisions of the Declaration. Strict monitoring of the Republic of Macedonia's compliance with the Declaration should become an integral part of the assessment conducted by both Bulgaria and the EU of the progress achieved by the Republic of Macedonia in attaining the criteria and standards for EU membership (including the requirement for strict adherence to a policy of good neighbourly relations). Similar monitoring should be carried out in the process of NATO accession.

The reason for focusing the attention of the European Union on the implementation of the 1999 Declaration is that its infringement creates serious problems in relations between Bulgaria and the Republic of Bulgarian policies on the Republic of Macedonia. It would be unacceptable for these difficulties to persist

after the Republic of Macedonia joins the EU.

Bulgaria should insist that the resolution recommending the opening of negotiations for the accession of the Republic of Macedonia to the EU should include an obligation for Skopje to adhere strictly to the 1999 Joint Declaration. During the negotiations Bulgaria should regularly submit its assessment of the implementation of the Declaration to the European Commission, reflecting any failures to comply with the Declaration in its entirety in the annual reports of the EC on the progress made by the Republic of Macedonia towards meeting the membership criteria. Chapters in the negotiations should then not be opened and/or closed without strict compliance with the relevant requirements.

Assessments should take into account the actual behaviour of the Republic of Macedonia rather than its proclaimed good intentions (with failures to abide by these intentions conveniently attributed to 'the old forces', 'Serbian influence' etc. It would be naive to believe that such declarative intentions are anything other than political expediency which can be abandoned after the country's accession to the EU and NATO).

1.1.2. Harassment of citizens of the Republic of Macedonia who identify as Bulgarians must be discontinued. Such acts of harassment include extended police interrogations of citizens of the Republic of Macedonia who have committed no offence, but have stated somewhere that they are Bulgarians; arbitrary dismissal; pressure exerted on public organizations of Bulgarians, etc.

1.1.3. The Bulgarians in the Republic of Macedonia who clearly identify as such should enjoy an equal standing with other ethnic communities in compliance with the relevant national legislation. This requires their explicit listing in the preamble of the country's Constitution. Regardless of their numbers as officially registered in the Republic of Macedonia, Bulgarians should be included along with the originally listed Albanians, Turks, Vlachs and Roma, and Serbs and Bosniaks which were subsequently added.

In this context, it would be appropriate to examine the proposition that today's ethnic Macedonians (non-Bulgarians) and the ethnic Bulgarians in the Republic of Macedonia constitute a single entity and that there is no difference between them.

Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

This statement is interpreted in two diametrically opposing ways.

Some maintain that this 'single entity' consists solely of Macedonians (non-Bulgarians), while others support the view that all of them are Bulgarians in some respects, or at least in a process of 're-Bulgarization' as some would claim.

Both these interpretations are seriously flawed, and indeed unacceptable, as they radically violate the basic principle of ethnic self-determination: you, and not others, say who you are and, conversely, you do not tell others who they are. Bulgaria has no other option but to adhere strictly to this principle, and disassociate from any interpretations that deviate from it. Given that there are Macedonians who identify as non-Bulgarians (naturally, we refer only to descendants of the Macedonian Bulgarians, and not to Albanians, Vlachs, Turks or

other traditional ethnic groups in Vardar Macedonia), one cannot claim that Macedonians and Bulgarians are one and the same. As far as there are Macedonians who identify as Bulgarians, one cannot maintain that 'Macedonian' is the same as 'non-Bulgarian'. (While this is perfectly legitimate in the context of ethnic self-identification by individual persons or in the realm of the freedom of speech for citizens and non-governmental circles, such opinions are inadmissible in a national policy context.)

Both these interpretations are out of step with modern reality. Indeed, as a result of changes in the Yugoslav and post-Yugoslav Republic of Macedonia during the last six decades, the majority of people of Bulgarian ancestry in the Republic of Macedonia today identify as ethnic Macedonians and non-Bulgarians. On the other hand, it is a fact that part of the population has preserved its Bulgarian ethnic affiliation. Clearly these two groups cannot form a single ethnic entity as they differ precisely in their ethnic self-identification. In other words, the proposition in question is factually untrue. Moreover, the numerical ratio between the above two groups is considerably in favour of those identifying as ethnic Macedonians, which means that denying the difference is tantamount to supporting the cause of anti-Bulgarian Macedonism, and is thus damaging to Bulgarian interests.

This is why ethnic Bulgarians in the Republic of Macedonia should not be placed in a disadvantaged position as compared to other ethnic minorities in the country, as modern European standards confirm. Like other activities which protect the interests of ethnic Bulgarian citizens of the Republic of Macedonia, Bulgaria's demand for Bulgarian policies on the Republic of Macedonia recognition of the Bulgarian minority by Skopje would be in compliance with the 1999 Joint Declaration. It is worth mentioning, however, that in this particular aspect the Declaration is asymmetrical, explicitly excluding any official action by the Republic of Macedonia to protect the status of persons in Bulgaria who are not citizens of the Republic of Macedonia.

As for the possible number of Bulgarians in the Republic of Macedonia, concerns are expressed that official recognition of the Bulgarian minority there might reveal its small size. However, regardless of that size Bulgarian policy should be based on reality rather than wishful thinking. Bulgaria's behaviour until now of avoiding the issue of recognition of the Bulgarian minority in the Republic of Macedonia has two possible interpretations. The first is that despite the large number of people (tens of thousands and growing) claiming Bulgarian ethnic origins in the last few years and granted Bulgarian citizenship on this basis, there is actually no Bulgarian minority in the Republic of Macedonia but rather some 'crypto-Bulgarians' who would gradually diminish with the succession of generations. The other interpretation is based on the assumption that there are indeed Bulgarians in the Republic of Macedonia but they are more than just a minority; supporters of this interpretation maintain that there is currently a widespread process of re-Bulgarization which in the near future will return the Vardar Macedonians into the mainstream of the historical continuity inherent to neighbouring Pirin Macedonia. Apparently, such

radically divergent interpretations derive from isolated cases rather than from objective representative data on actual processes. In any case, with their referral to assumed future reality, such interpretations do not contribute to bringing current Bulgarian policies into line with present-day reality.

Another frequently expressed concern is that the recognition of the Bulgarian minority would 'encapsulate' and isolate it from the larger category of people in the Republic of Macedonia (over 200,000, according to some rough expert estimates) who have dual ethnic self-awareness, identifying both as Bulgarians and Macedonians at the same time. This concern is groundless. Prominent Bulgarians in the Republic of Macedonia have repeatedly stressed the need for more robust and proactive support on the part of Bulgaria. Undoubtedly, an important element of such support would be to take care of the Bulgarian minority whose recognition, visible presence, and selfconfidence would also help to strengthen, and not weaken, the Bulgarian dimension in those who identify both as Macedonian Bulgarian policies on the Republic of Macedonia and Bulgarian. (By way of comparison it is noteworthy that those in Bulgaria who identify as ethnic Macedonians and non-Bulgarians do not seem to be concerned about any such 'encapsulation' in their differentiation from the Bulgarians, and their cause is well represented and publicized internationally.)

1.1.4. Teaching of history using textbooks which thoroughly falsify history and contain insulting qualifications of the Bulgarian state and nation, sometimes bordering on open racism, should discontinue. Bulgaria must insist that the textbooks formally approved by the relevant authorities of the Republic of Macedonia should contain an explicit reference to the Bulgarian national affiliation (accepted by historians) of prominent figures in our common history such as St. Clement of Ohrid, Tsar Samuel of Bulgaria, the Miladinov Brothers and Gotse Delchev.

The education system of the Republic of Macedonia, from primary school to university, is a powerful tool for inciting widespread and strong anti-Bulgarian attitudes and sentiments by implanting the image of Bulgaria as an occupying, assimilatory, and divisive power. Such attitudes and sentiments in turn hold the politics of the Republic of Macedonia as a permanent hostage regardless of political changes or the succession of political factions in government.

It is important to stress that the elimination of falsifications and anti-Bulgarian hate speech in textbooks and in the media will not deprive the Republic of Macedonia of its *raison d'être*. The state may well continue to exist on the basis of its accomplishments and present-day realities without having to project them retrospectively in an effort to create a past which did not happen; it may continue to exist while recognizing its Bulgarian historical heritage, just like Bulgaria recognizes present realities without transferring the past to the present.

1.1.5. Restoration of the destroyed or falsified inscriptions in churches, monasteries, on icons, frescoes, water fountains, bridges etc. in accordance with the relevant international standards and agreements.

1.1.6. Assistance in the restoration, or at least removal of the obstacles

to restoration, of the 471 Bulgarian military cemeteries on the territory of the Republic of Macedonia, a particularly sensitive issue for Bulgaria. Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

1.2. Albania and Kosovo

The activities of Skopje aimed at affiliating the descendants of the Macedonian Bulgarians in Greek Macedonia and in some regions of Albania and Kosovo to the Serb-Yugoslav project of building a Macedonian nation are a substantial component of the effort to justify this project retrospectively. Despite the otherwise modest means at its disposal, the Republic of Macedonia has been investing considerable propaganda, political and material resources to this end and has thus achieved certain results.

While few in number, the Bulgarians in Greece, Albania and Kosovo who have preserved their ethnic identity constitute important evidence for the history of the geographical region of Macedonia. Particularly in the context of the integration process of Albania's accession to the EU and NATO, the consolidation of Kosovo as an independent state and its future integration with the EU and NATO, Bulgaria should accordingly demand the following:

1.2.1. Equality for Bulgarians in Albania with the other ethnic communities in compliance with state practices and legislation in this sphere. This means that the Bulgarian minority must be formally recognized along with the other formally recognized minorities, regardless of the number of those who identify as Bulgarian. Recognition of this equality should become an integral part of the assessments by Bulgaria, the EU and NATO of the progress made by Albania in meeting EU and NATO membership criteria.

1.2.2. Equality for Bulgarians in Kosovo (regardless of their number) with the other ethnic groups. This equality should be embedded in the local practices and legislation in this sphere currently being established. The progress of Kosovo institutions in this respect must be taken into account in defining Bulgaria's position and participation in the establishment and development of an independent Kosovo; in due course, these assessments should become an integral part of assessments by Bulgaria, the EU and NATO of the progress made by Kosovo in fulfilling EU and NATO membership criteria.

Bulgaria should strengthen its presence among the Bulgarians in Albania and Kosovo, including by sponsoring joint non-governmental projects. It should ease procedures for granting Bulgarian citizenship and university scholarships to individuals of Bulgarian origin, and should immediately begin negotiations for the formal recognition of Bulgarian minorities in both countries.

Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

1.3. Greece

The policy and attitudes of Greece are relevant to the issue of good neighbourly relations between Bulgaria and the Republic of Macedonia in the context of EU and NATO enlargement in the Western Balkans for several reasons: Greece was the first Balkan state to become an EU member; the country played an important role and contributed to the accession of both Bulgaria and Romania to the EU and NATO; the territory of Greece includes over half of the geographical region of

Macedonia, according to the definition of that region accepted since the 19th century (Thessaloniki, the principal city and natural centre of the region, is also in Greece); furthermore, due to their historical awareness, Greeks, as indeed Albanians, have a very good idea of the Bulgarian ethnic identity of the majority population of Vardar Macedonia in the past, and its evolution during the last few decades. While the problems of Greece in its bilateral relations with the Republic of Macedonia are quite different from those faced by Bulgaria, Greece is no less interested in the Republic of Macedonia adopting European standards of good neighbourly relations. Bulgaria and Greece may assist in this respect (including by joint efforts) during the process of preparation of the Republic of Macedonia for EU and NATO membership, in particular by means of the following.

1.3.1. In the framework of the European Union, Bulgaria and Greece could initiate the drafting and enactment of a suitable *acquis communautaire* in the sphere of education aimed at creating common standards of objectivity in teaching history at school and in academic institutions.

As for the descendants of Macedonian Bulgarians living today in Greece (following several large-scale formal or *de facto* exchanges of population between Bulgaria and Greece, the last one after World War II), a dominant majority of them identify as Greek; some of them claim that they are ethnic Bulgarians and others identify as ethnic Macedonians. In line with the relevant Greek legislation (which differs from those of the Republic of Macedonia and Albania as far as ethnic minorities are concerned) and the existing agreements forming the legal basis of bilateral relations between Greece and Bulgaria, minority issues are not treated as a topic at the level of state relations and are instead considered as an exercise of specific rights by EU citizens. In conclusion, as a member of both the EU and NATO, Bulgaria bears Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

66

a special responsibility for the development of good neighbourly relations in the process of European and Atlantic integration of the Western Balkans, which requires certain decisions and actions. Following January 1, 2007 there is no justification for any further delay or abdication from this national responsibility, especially in view of the considerable political, financial and other resources available to Bulgaria as an EU and NATO member state with a stable economy and influential allies and partners. Bulgaria's preoccupation with reforms in pursuit of European and Atlantic integration can no longer be used as an excuse. Failure of the responsible Bulgarian authorities to take action would be detrimental to Bulgaria's national interests; such a failure would tolerate, endorse, and effectively foster anti-Bulgarian Macedonism with its stereotypes and practices rooted in the past, which have no place in the Euro-Atlantic family of nations.

2. Action Plan

2.1. Framework

The practical implementation of the proposed new Bulgarian policies on the Republic of Macedonia requires the development and adoption of an action plan with a clearly defined framework specifying the

following:

2.1.1. The instruments for pursuing Bulgaria's policy (institutions such as ministries, state agencies, municipalities and embassies, research units, lobbyists, politicians etc.);

2.1.2. Particular steps to be undertaken in order to attain the specific objectives set out above;

2.1.3. The form, in which Bulgarian statesmen and politicians should publicly articulate the damage caused by the policy of the Republic of Macedonia and reiterate Bulgaria's demand for maintaining good neighbourly relations during their visits to the Republic of Macedonia or at international fora;

2.1.4. The political and financial resources to be invested in lobbying for international support, and for launching an open and vigorous campaign against the negative propaganda in the Republic of Macedonia;

Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

2.1.5. Prioritization of the objectives above in accordance with the resources required for their attainment and their importance for changing the widespread negative attitudes among the citizens of the Republic of Macedonia.

2.2. Activities

The proposed fundamentals of Bulgaria's policy on the Republic of Macedonia require a thorough review of the whole spectrum of Bulgaria's foreign relations, with the 'Bulgaria – Republic of Macedonia' dimension addressed in the spirit of this report:

2.2.1. Firstly, Bulgaria should prepare a package of historical, cultural, political, geographical, ethnographical, economic and other arguments in support of the propositions outlined above. The package would be used as the foundation of Bulgaria's position in its foreign relations. There are ample prerequisites for this purpose, both from the period before and after 1989. The package should be dominated by a positive attitude to the Republic of Macedonia, based on the understanding that a recently-established state has prospects for development based on its constructive deeds and achievements following independence without seeking support in some fictional past.

2.2.2. This Bulgarian package should be well balanced with the consistent policy of Athens of protecting Greek interests against the lack of good neighbourly policies maintained by the Republic of Macedonia. In this way, the consolidated impact would be cooperative towards Skopje, and cumulative and coordinated in nature. With regard to Greece, Bulgaria must stress the lengthy and painful transition of the country during which the national political potential was dedicated to achieving the priority goals of NATO and EU membership as a reason for the hitherto passive Bulgarian stance towards the Republic of Macedonia. Cooperation with Greece needs no specific base other than the regional responsibilities of both states as EU and NATO members and the application of European standards in relation to Skopje. Nevertheless, Bulgaria's position regarding the Republic of Macedonia would be stronger and more principled if Bulgaria extends its support to Skopje in the event that Greek claims towards Skopje diverge from European standards. The international community

and the general public in the three states should not harbour the impression that the set of foreign policy tools used by Bulgaria with regard to the Republic of Macedonia replicate those of Greece.

Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

2.2.3. Sixteen years after the recognition of the Republic of Macedonia by Bulgaria, the time has come for the latter to emerge from its paternalistic attitudes towards the smaller neighbouring country and to reiterate Bulgaria's unconditional position that Sofia, being a NATO and an EU member, has no territorial claims.

2.2.4. The integration of the Western Balkans into the EU and NATO should become a key concept of Bulgarian diplomacy as grounds for the affiliation to the Bulgarian nation of Bulgarians in the Republic of Macedonia, Serbia, Albania and Kosovo by means of achieving the required standards related to national and ethnic minorities in the EU.

2.2.5. The proposed Bulgarian activities should be preceded by a critical analysis of the 1999 Joint Declaration and its application, along with the development of Bulgaria's own comprehensive concept for the future of its relations with the Republic of Macedonia and its people. The above should be carried out in accordance with the expectations and prospects for ethical and positive relations with the Republic of Macedonia as a future member state of the EU and NATO. This requires comprehensive and methodical coordination of Bulgarian positions with the USA and other NATO and EU allies, starting with the most important, and in the event of positive responses, proceeding with the more special cases of Greece and other relevant Balkan states such as Romania, Cyprus, Slovenia and Turkey. Due attention should be paid to countries like Poland, the Czech Republic and the Slovak Republic (and to a certain extent Russia), where politicians and academics have provided some support to the Yugoslav position on the Macedonian issue. Approaches should be tailored to each country with which Bulgaria maintains diplomatic relations, in order to promote Bulgaria's case.

2.2.6. Bulgaria's case should be promoted in the European media as widely as possible, including the use of well known examples such as Germany and Austria, or Romania and Moldova, where the creation of new nations on the basis of independent statehood is not accompanied by Macedonian-style negativism.

2.2.7. Ongoing pressure should be exerted with regard to specific cases at international human rights institutions, including by nongovernmental organizations active on the issue.

2.2.8. A detailed fact file should document and present the longstanding activities of Skopje in obstructing the development of Bulgarian policies on the Republic of Macedonia constructive bilateral relations despite Bulgaria's goodwill.

2.2.9. The particular events and developments which prompted Bulgaria to assume its critical position towards the Republic of Macedonia should be clearly explained.

2.2.10. It would be helpful to expose the links and contacts of prominent members of the Republic of Macedonia's elite who have been active in undermining bilateral relations with Bulgaria, with the secret services of the former Milošević regime, and with the present

anti-democratic factions in Serbia.

2.2.11. Under its obligations as a donor country participating in the UN Millennium Development Goals campaign, Bulgaria has decided to concentrate its efforts and resources in several priority countries, including the Republic of Macedonia. In an aid programme expected to amount to 0.17% of the Gross Domestic Product in 2010 and 0.33% in 2015, Bulgaria should develop a special programme providing the Republic of Macedonia with useful know-how, assistance and partnership in the sphere of reforms and European and Atlantic integration. The Bulgarian non-governmental sector, local authorities, state administration and business sector have accumulated much valuable experience in preparation for EU and NATO accession, which is relevant for a country like the Republic of Macedonia and some other states in the Western Balkans. Such assistance would represent a strategic investment in good neighbourly relations, and it would be regrettable if its provision were to be left to other countries.

2.2.12. All available opportunities existing within the common EU visa policy should be used to facilitate the access of the citizens of the Republic of Macedonia to Bulgaria; at a minimum, the relevant Bulgarian regulations and procedures should be at least as liberal as the Greek ones. Transborder contacts and border area cooperation would benefit from the opening of more border crossings.

2.2.13. Conditions should be created to maintain and extend opportunities for students from the Republic of Macedonia to study at Bulgarian colleges and universities and suitable forms should be found to maintain further contacts between and with them, both as a natural Bulgarian lobby group in their home country and as welcome potential participants in the increasingly attractive Bulgarian labour market.

2.2.14. Administrative capacity should be developed to facilitate and Bulgarian policies on the Republic of Macedonia accelerate procedures for obtaining Bulgarian citizenship, with the overall duration of the procedures shortened from years to months. Bulgaria is on the verge of a new stage in its social, economic, and demographic development and an important aspect of this will be mass immigration. Spurred by the needs of an expanding Bulgarian economy, immigration is set to grow, whether spontaneously or managed by proactive Bulgarian policies to attract and integrate immigrants. Bulgarian citizens in the Republic of Macedonia represent a significant resource in this respect. Furthermore, the fact that Bulgarian citizenship has been granted to a now substantial and growing number of people in the Republic of Macedonia provides grounds under international law for Bulgaria to intervene to protect their rights and interests.

2.2.15. The activities of the Bulgarian Culture and Information Centre in Skopje should be expanded by investing the effort and resources needed to promote Bulgarian culture and policies in the Republic of Macedonia. Bulgarian culture and information centres should also be established in Tirana and Prishtina.

2.2.16. Incentives should be provided for the Bulgarian nongovernmental and business sectors to establish partnership relations with citizens of the Republic of Macedonia in their local Bulgarian

cultural and educational initiatives (such as the creation of Bulgarian libraries or chitalishta, clubs etc.) in various cities, towns and villages in the country.

2.2.17. Prominent cultural, political and media leaders of the Bulgarian community in the Republic of Macedonia should be supported and assistance provided to promote their work in both countries.

2.2.18. The Bulgarian Orthodox Church should be asked to contribute in the spirit of its historical traditions and capabilities to bringing the two nations closer together.

2.2.19. The issue of registration of the OMO Ilinden political party in Bulgaria has undoubtedly become one of the major irritants in bilateral relations in recent years. Both Skopje and human rights organizations like the Helsinki Committee have internationalized the issue to the detriment of Bulgaria. The refusal to register OMO Ilinden is likely to become increasingly difficult to defend, particularly after the future accession of the Republic of Macedonia to NATO and EU. While the case is mostly legal in nature, the Bulgarian position and the Bulgarian policies on the Republic of Macedonia cause would undoubtedly benefit if a solution to this issue were found sooner rather than later.

2.2.20. Regardless of the policies pursued by the governments of Bulgaria and the Republic of Macedonia, certain independent intellectuals, media and civil groups have been promoting ideas that have nothing in common with good neighbourly relations. Such local factors are capable of influencing public opinion, forming attitudes towards the neighbour and sometimes even exerting political influence. The power of the most radical of these stems from the fact that they usually have no opponents on their respective domestic grounds. Their ideas are disseminated as a monologue; there is no dialogue, no polemics, no clash of factual evidence, no arguments nor interpretations. The worst aspect of this situation is that the general public in both countries is not well informed about the motivation, the history and the arguments of the other side. Bulgaria should initiate a variety of high-profile forums and debates on all disputed cultural and historical issues, with wide media coverage, to take place both in Bulgaria and in the Republic of Macedonia in order to achieve openness, goodwill and a better appreciation of the other side.

Developing Bulgaria's policy on the Republic of Macedonia to rise to current challenges – and it would be an act of national irresponsibility to miss the present historic opportunity to do so – requires the Bulgarian public, media and relevant official institutions to be adequately prepared to provide the favourable conditions for success.

The present recommendations have been developed under the guidance

of Sen. Res. Assoc. Dr. Lyubomir Ivanov,
Institute of Mathematics and Informatics,
Bulgarian Academy of Sciences (BAS);
President of the Manfred Wörner Foundation;
Chairman of the Atlantic Club of Bulgaria

With the participation and the contribution of:

Dr. Zoya Andonova, Editor, Bulgaria Macedonia Journal

Amb. Petar Atanasov
Assoc. Prof. Dr. Stoyan Barakov, Faculty of Law and History, Southwest
University Neophyte Rilski, Blagoevgrad
Bulgarian policies on the Republic of Macedonia
Amb. Dr. Bobi Bobev
Prof. D.Sc. Georgi Daskalov, Faculty of History, Sofia University St.
Kliment Ohridski
Sen. Res. Assoc. Dr. Angel Dimitrov, Institute of History, BAS
Prof. Dr. Bozhidar Dimitrov, Director, National Museum of History, Sofia
Amb. Evgeniy Ekov
Sen. Res. Assoc. D.Sc. Svertlozar Eldarov, Institute for Balkan Studies, BAS
Dr. Zhivko Georgiev, Director of Strategic Studies, Manfred Wörner
Foundation
Sen. Res. Assoc. D.Sc. Stefan Hadjitodorov, Scientific Secretary, BAS
Velyo Iliev, Mayor of the City of Petrich, Bulgarian (Pirin) Macedonia
Zornitsa Ilieva, Chief Expert, National Assembly
Amb. Nikolay Kolev
Acad. Konstantin Kossev, Vice-President, BAS
Marin Milanov, Expert on European Integration
Iliya Mitov, Political Analyst
Assoc. Prof. Dr. Plamen Pantev, Director, Institute for Security and
International Studies, Sofia; Deputy Dean, Law Faculty, Sofia University
St. Kliment Ohridski
Dr. Georgi Papakochev, Political Analyst
Assoc. Prof. Dr. Anton Parvanov, International Relations Department,
University of National and World Economy, Sofia
Alexander Popov, Chief Expert, Ministry of Education and Science
Amb. Dr. Valeri Ratchev
Nadezhda Stoyanova, Programme Director, Manfred Wörner
Foundation
Valentin Tekelov, Expert on the Western Balkans
Martin Traykov, Expert on the Western Balkans
and others.

Submitted to the attention
of the relevant Bulgarian institutions
on January 24, 2008

Bulgarian policies on the Republic of Macedonia

JOINT DECLARATION

of the Prime Minister of the Republic of Bulgaria

and of the Prime Minister of the Republic of Macedonia

The Prime Minister of the Republic of Bulgaria and the Prime Minister of
the Republic of Macedonia,

Proceeding from a common aspiration to promote the good neighbourly
relations between the two countries,

Profoundly convinced of the need of promotion of cooperation

on the basis of mutual respect, confidence, understanding,

good-neighbourliness and mutual respect for the interests of their
countries and peoples,

Convinced of the need to enhance security and peace, cooperation
and confidence in Southeastern Europe,

Proceeding from the aspirations of the two countries to

integration into European and Euro-Atlantic structures,
Believing that constructive dialogue on all aspects of bilateral relations, as well as on regional and international problems, will contribute to a further development of contacts between the two countries on a basis of equality,

Respecting the principles of the UN Charter and the OSCE documents, as well as the democratic principles enshrined in the acts of the Council of Europe,

1. Express their readiness and common desire for promotion of relations between the Republic of Bulgaria and the Republic of Macedonia in all spheres. These relations shall develop in compliance with the fundamental principles of international law.
2. The two countries shall co-operate within the framework of the United Nations, the Organisation for Security and Co-operation in Europe, the Council of Europe, NATO's Partnership for Peace Initiative, the Multinational Peace Force Southeastern Europe, and other international organisations and forums.

Appendix

1999 joint declaration

3. The two countries shall contribute to the promotion of co-operation among the states of Southeastern Europe, to the enhancement of understanding, peace and stability in the region and to the implementation of regional projects as part of the process of establishing a united Europe.
4. The two countries shall maintain contacts and hold meetings between representatives of the government authorities at different levels for the promotion of friendly relations and co-operation.
5. Considering their geographic proximity, the two countries shall seek to establish the appropriate legal, economic, financial and trade conditions for an unimpeded movement of goods, services and capital. They shall promote reciprocal investments and ensure their protection.
6. The two countries shall support the broadening of tourist exchange, as well as the pursuit of suitable forms of co-operation in the field of tourism.
7. The two countries shall extend and upgrade transport links and communications between each other, inter alia within the framework of regional infrastructure projects. They shall seek to ease customs and border formalities for passengers and goods moving between the two countries.
8. The two countries shall encourage active and unimpeded co-operation in the field of culture, education, healthcare, social welfare and sports.
9. The two countries shall make efforts for free dissemination of information by encouraging and promoting co-operation in the field of the press, radio and television broadcasts, using the capabilities of modern communication media. The two countries commit themselves to protect the copyrights and intellectual rights of creative artists in the two countries.
10. The two countries shall expand their co-operation in the legal and consular sphere and, in particular, on civil, criminal and

administrative issues, with a view to facilitating travel and visits of their citizens as well as addressing their humanitarian and social problems.
1999 joint declaration

11. Neither of the two countries shall undertake, instigate or support any actions of a hostile nature directed against the other country.

Neither of the two countries shall allow its territory to be used against the other by any organisations or groups which make it their object to carry out subversive, separatist or other actions threatening the peace and security of the other country.

The two countries do not have, and will not lay, any territorial claims to each other.

The Republic of Macedonia hereby declares that nothing in its Constitution can or should be interpreted as constituting, now or whenever in the future, a basis for interference in the internal affairs of the Republic of Bulgaria for the purpose of defending the status and the rights of persons who are not citizens of the Republic of Macedonia.

The two countries shall undertake effective measures for preventing ill-intentioned propaganda by institutions and agencies and shall not allow activities by private individuals aimed at instigating violence, hatred or other such actions which might harm relations between the Republic of Bulgaria and the Republic of Macedonia.

Signed on 22 February 1999 in Sofia, in two originals, each in the official languages of the two countries - in Bulgarian language, according to the Constitution of the Republic of Bulgaria, and in Macedonian language, according to the Constitution of the Republic of Macedonia, both texts being equally authentic.

For the Republic
of Macedonia :

Ljubčo Georgievski

Prime Minister

For the Republic

of Bulgaria :

Ivan Kostov

Prime Minister

1999 joint declaration

Кръсте Мисирков (1874 -1926), провъзгласен за най-значимата личност от XX век за Република Македония:

[Илинденското въстание] от самото начало е поставено на лоша основа: не е общомакедонско, а е частично, и има български цвят. В него имат ръководна роля само македонските славяни, които се наричат българи.

То беше и е работа на екзархистите, които се величат „българи”, а следователно, то е българска маневра, за да се реши македонския въпрос само в българска полза; то е да се създаде една „Българска Македония”. (За Македонските работи, 1903)

Ако щастливата съдба би пожелала щото Симеон и Самуил да владеят за дълго време, под авторитета на българската държава ... тези български царе да обединят политически и културно южните славяни ...

Земите, населени с българска народност, се явяват в старо време огнище на славянското просвещение; оттук в течение на векове са черпили духовна храна и сръбската, и руската народност. Българският народ има огромни културно-исторически заслуги пред славянството. (Македоно-Одрински преглед, брой 34 -35, 1907)

Наричаме ли се ний българи, или македонци, ний винаги се съзнаваме като отделна, единна, съвършено отлична от сърбите и с българско съзнание народност. (Вестник 20 Јули, 11 мај 1924)

Любчо Георгиевски, Премиер на Република Македонија (1998 -2002): Няма да кажем никаква нова истина, ако споменем факта, че и Гоце Делчев, и Даме Груев, и Ѓорче Петров, и Пере Тошев – треба ли да реду и брору всички – са били учители на Българската екзархија во Македонија ... [Гоце] се врзуа во Македонија како български екзархийски учител, како межу другото на децата им преподавал како мајчин (български) език.

Партений Зографски и Кирил Пейчинович, и Теодосий Синаитски, и братя Миладинови, и Григор Пърличев, и Кузман Шапкарев, и Марко Цепенков (и още колко ли други?!), навсякде кдето са писали за своя мајчин език, или за реформите на тоя език, навсякде говорят како за български език. (Вестник Пулс, 7 и 14 јуни 1995)

Крсте Мисирков (1874 -1926), прогласен за најзначајната личност од XX век за Република Македонија:

[Илинденското востание] од самиот почеток е поставено на лоша основа: не е общомакедонско, туку е парцијално, и има бугарска боја. Во него имаат раководна улога само Македонските Словени што се викаат Бугари.

Тоа беше и е работа на егзархистите, коишто се величаат „Бугари“, па следствено, тоа е бугарски маневар за да се реши македонското прашање само во бугарска полза; тоа е да се создаде една „Бугарска Македонија“. (За Македонските работи, 1903)

Ако тоа би го посакала среќната судбина, Симеон и Самуил да владеат долго време, под авторитетот на бугарската држава ... овие бугарски царови да ги обединат политички и културно јужните Словени ...

Земјите, кои се населени со бугарска народност, од дамнешни времиња постојат како огниште на словенската просвета; оттука во текот на векове црпеле духовна храна и српската и руската народност. Бугарскиот народ има огромни културно-историски заслуги кон словенството. (Македоно-Одрински преглед, број 34 -35, 1907)

Се нарекуваме ли ние Бугари, или Македонци, ние секогаш се сознаваме како одделна, единна, совршено одлична од Србите и со бугарско национално сознание народност. (Вестник 20 Јули, 11 мај 1924)

Љубчо Георгиевски, Премиер на Република Македонија (1998 -2002): Нема да кажам некоја нова вистина ако го спомнам фактот дека и Гоце Делчев и Даме Груев и Ѓорче Петров и Пере Тошев и треба ли сите да ги редам и да ги бројам, дека биле учители на бугарската егзархија во Македонија ... [Гоце] се враќа во Македонија како

бугарски егзархиски учител каде мегу другото на децата им предавал како мајчин (бугарски) јазик.

Партение Зографски и Кирил Пејчиновиќ и Теодосиј Синаитски и Браќата Миладинови и Григор Прличев и Кузман Шапкарев и Марко Цепенков (и уште колку ли други!?), секаде каде што пишувале за својот мајчин јазик или, пак, за реформите на тој јазик, секаде зборуваат како за бугарски јазик. (Весник Пулс, 7 и 14 јуни 1995)

TESTIMONIALS

Kraste Misirkov (1874 -1926), proclaimed as the most important personality of the 20th century for the Republic of Macedonia:

[The Ilinden Uprising] has been ill-founded from the very beginning: it does not relate to Macedonia as a whole, it is fragmentary and has a Bulgarian flavour. Its leaders consist only of Macedonian Slavs identifying as Bulgarians ...

It was, and still is, an affair of the Exarchists who glorify themselves as 'Bulgarians'; it is therefore a Bulgarian manoeuvre aiming to resolve the Macedonian question in Bulgaria's favour; it is intended to create a Bulgarian Macedonia. (On Macedonian Matters, 1903)

If good fortune had left Simeon and Samuel to reign for a long time, under the authority of the Bulgarian state ... and let these Bulgarian Tsars unite the Southern Slavs politically and culturally ...

The lands populated by Bulgarian people were a cradle of Slavonic Enlightenment in the old times; Serbian and Russian people drew spiritual nourishment from here for centuries. The Bulgarian nation has been of great cultural and historical service to the Slavonic World ... (Macedono-Adrianopolitan Review, Issue 34 -35, 1907)

Whether we call ourselves Bulgarians or Macedonians, we always identify as a distinct and unified people with Bulgarian national awareness, completely different from Serbs. (20 July Newspaper, May 11, 1924)

Ljubčo Georgievski, Prime Minister of the Republic of Macedonia (1998 -2002):

It is nothing new to mention the fact that Gotse Delchev, Dame Gruev, Gyorche Petrov and Pere Toshev – do I have to list all of them – were teachers with the Bulgarian Exarchate in Macedonia ... [Gotse] returned to Macedonia as a Bulgarian Exarchist teacher, incidentally teaching children Bulgarian as their mother tongue.

Wherever they wrote about their mother tongue, or about the reforms of this language, Parthenius of Zograf, Kiril Peychinovich, Theodosius of Sinai, the Miladinov Brothers, Grigor Parlichev, Kuzman Shapkarev and Marko Tsepenev (and how many more?!) always referred to it as the Bulgarian language. (Pulse Weekly, June 7 and 14, 1995)

Публикувано

с любезната подкрепа

на Националниот исторически музеј в Софија

Фондација Братја Бобокови

Фондација Наука и Високи Технологии

Николај Гигов

Румен Иванов

Стефан Лазаров

Петър Манджуков

Кънчо Стойчев

Објавено
со љубезна поддршка
на Националниот историски музеј во Софија
Фондација Браќа Бобокови
Фондација Наука и Високи Технологии

Николај Гигов

Румен Иванов

Стефан Лазаров

Петар Манџуков

К'нчо Стојчев

Published

with the kind support

of

National Museum of History in Sofia

Bobokov Bros. Foundation

Science and High Technologies Foundation

Nikolai Gigov

Rumen Ivanov

Stefan Lazarov

Petar Mandzhukov

Kancho Stoychev

ФОНДАЦИЈА МАНФРЕД ВЬОРНЕР MANFRED WÖRNER FOUNDATION